

PREILU PILS

Preiļu pils
darbības
stratēģija
2025. - 2035.
gadam

IEVADS

Preiļu pils ir viens no nozīmīgākajiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem objektiem, kas ar savu arhitektūru un vēsturi veido unikālu mantojumu. Pils, muižas komplekss un parks ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis, kas atspoguļo dažādu laikmetu kultūras un mākslas ietekmes.

Preiļu pils darbības stratēģija 2025.–2035. gadam ir plānošanas dokuments, kas nosaka pils attīstības prioritātes, mērķus un rīcības virzienus, veicinot tās saglabāšanu, ilgtspējīgu izmantošanu un attīstību kā nozīmīgu kultūras un tūrisma centru. Stratēģijas pamatā ir pils, muižas kompleksa un parka saglabāšana, ilgtspējīga apsaimniekošana, sabiedrības iesaiste un ekonomiskās attīstības veicināšana. Stratēģija izstrādāta, ievērojot – Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam “Kultūrvalsts”, “Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021 - 2027”, “Latvijas tūrisma attīstības rīcības plānu 2021. – 2027.gadam”, Latgales tūrisma mārketinga koncepciju Latgales reģiona tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, kā arī balstoties uz spēkā esošiem Preiļu novada pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem (“Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada” un “Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam”) un Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes attīstības stratēģija 2025.-2029.gadam.

Stratēģijas mērķis ir padarīt Preiļu pili par dzīvotspējīgu kultūrvēsturisko centru, kas apvieno kultūras, izglītības un tūrisma funkcijas, veicinot vietējās kopienas iesaisti un piesaistot apmeklētājus no Latvijas un ārvalstīm.

Dokumentā iekļautas pils attīstības prioritātes, rīcības virzieni un konkrēti soļi, lai nodrošinātu tās pilnvērtīgu funkcionēšanu nākotnē. Plānots, ka pēc atjaunošanas pils kļūs par kultūrvietu ar izstāžu zālēm, ekspozīcijām, pasākumu telpām un tūrisma piedāvājumu, kas veicinās vietējās un starptautiskās sabiedrības interesi un iesaisti.

Stratēģija balstās uz vēsturiskā mantojuma saglabāšanu, mūsdienīgu tehnoloģiju integrāciju un ekonomisko dzīvotspēju, lai pils un tās apkārtnē vide kļūtu par ilgtspējīgu un dinamisku kultūras centru nākotnē.

Lai sasniegtu Preiļu novada plānošanas dokumentos izvirzītos stratēģiskos mērķus un definētu pils attīstības iespējas un virzienus, un nepieciešamās darbības to sasniegšanai, izmantoti šādi dati un metodes:

- Plānošanas dokumentu analīze;
- Preiļu pils, esošās situācijas raksturojums;
- Organizētas darbnīcas, viedokļu apmaiņas ar Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes jomas pārstāvjiem;
- Publikās aptaujas analīze;
- Atbildīgā iestāde par šīs stratēģijas ieviešanas uzraudzību ir Preiļu muižas komplekss un parks.

Saīsinājumi

KM – Latvijas Republikas Kultūras ministrija

VARAM – Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

KTP – Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvalde

LR – Latvijas Republika

MK – Latvijas Republikas Ministru kabinets

NVO – nevalstiskās organizācijas

Pašvaldība – Preiļu novada pašvaldība

PNP – Preiļu novada pašvaldība

Stratēģija – Preiļu pils darbības stratēģija 2025. - 2035. gadam

TAIC – Tūrisma attīstības un informācijas centrs

PVLMM – Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzejs

PMKP – Preiļu muižas komplekss un parks

LPMA –Latvijas Piļu un muižu asociācija

VKKF – Valsts Kultūrkapitāla Fonds

NKMP – Nacionālā Kultūras mantojuma pārvalde

ĀF – Ārējais finansējums

PI – Pašu ieņēmumi

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

SATURS

Ievads

Esošās situācijas raksturojums

1.1. Preiļu muižas kompleksa un parka vēsture	7
1.2. Paveikstais pils atjaunošanā	12
1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos	13
1.4. Preiļu pils vadības modelis un organizatoriskā struktūra	24
1.5. SVID analīze	25
1.6. PEST analīze	26
1.7. Aptaujas "par Preiļu pils attīstības virzieniem rezultātu apkopojums	28

Preiļu pils attīstība

2.1. Misija	37
2.2. Vīzija 2035	37
2.3. Vērtības	37
2.4. Darbības virzieni (mērķi) un prioritārie uzdevumi	38
2.5. Mērķauditorija. Kam?	40
2.6. Četri pils stāvi un to funkcijas	42
2.7. Preiļu pils telpas	43
2.8. Plānotie darbības rezultāti 2025–2035	44
2.9. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 darbības rezultāti	52
2.10. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 īstenošanas rezultatīvie rādītāji, ieviešanas un uzraudzības kārtība	53
2.11. Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšana	54

Preiļu pils.
foto - I.Babre

19. gadsimta flīžu klājuma fragments pils DA daļā.
foto - I. Anina

1.1. Preiļu muižas kompleksa un parka vēsture

14. gadsimts

No 1382. gada līdz 1561. gadam kā lēņa īpašums un no 1563. gada līdz 1866. gadam kā dzimtas īpašums Preiļi pieder vienai no Livonijas muižniecības un bruņniecības dzimtām – Borhiem.

14.gs. beigās celta Livonijas ordeņa pirmā pils, tā tiek iznomāta Livonijas ordeņa vasaļu grāfu Borhu dzimtai.

15. gadsimts

1472. gadā Bernts fon der Borhs apmetas uz dzīvi Preiļos. 1475. gadā Livonijas ordeņa mestrs Bernds fon der Borhs Preiļu ciema apkārtni izlēno brāļa Fridriha dēlam Simonam Borham.

16. gadsimts

16.gs. otrajā pusē Livonijas kara laikā (1558.-1583.g.) pils tiek nopostīta, iet bojā arī visi Borhu dzimtas arhīva dokumenti.

1534. gadā Preiļu īpašumi pāriet Simona Borha dēla Dīderihs Borhs mantojumā.

No 1562. gada Preiļi ietilpst Pārdaugavas hercogistē.

1563. gadā Preiļu īpašnieks ir Fabiāns Borhs. No 1582. gada Preiļu novads ietilpst Cēsu prezidiātā.

16. gadsimta beigās tiek celta Borhu otrā pils.

17. gadsimts

Uz 1682. gadu kā Preiļu muižas īpašniece tiek minēta Elizabete Helēna Borha, kura šajā gadā muižu nodod savam vīram Geodonam Borham.

18. gadsimts

18. gadsimta sākumā nodeg Preiļu otrā pils. 1703. gadā Fabiāna Borha dzīvesbiedre Jadviga Elizabete savu zelta krāsas kāzu tērpu uzdāvina Preiļu baznīcai, lai no tā tiktu pašuti ornāti. 18.gs. vidū tiek būvēta trešā pils, kuras atrašanās vietā vēl mūsdienās ir saglabājušies senie pils pagrabi. Preiļu un daudzu muižu īpašnieks 18. gadsimtā bija Jura Borha dēls Johans Andrejs Jozefs Borhs. 1743. gadā Johans Andrejs Jozefs Borhs savus īpašumus Latgalē nodod mātes pārvaldīšanā. 1752. gadā Johans Andrejs Jozefs Borhs, apprecoties ar Annu Zībergu, kāzu dienā pie vecās (trešās) Borhu muižas iestāda ozolu un bumbieri. Līdz mūsdienām ir saglabāties stādītais ozols. 1764. gadā Grāfa Johana Andreja fon der Borha laulībā ar Ludvigu Annu Zībergu piedzima Jozefs Heinrihs Borhs – nākamais Preiļu muižas īpašnieks. 1779. gadā mantojumā no tēva Preiļu, Vārkavas, Janovoles un citas muižas pārņem Jozefs Heinrihs Borhs. Viņa rezidence ir Preiļi. Preiļu muiža tā īpašumā saglabājas līdz 1835. gadam. Līdz 18. gadsimta 60. gadu beigām pastāv tikai Preiļu ciems, kurā ietilpa arī Preiļu pils – muižas centrs.

19. gadsimts

Jaunās ceturtās pils būvniecību uzsāka grāfs Jozefs Heinrihs Borhs (1764-1835) pēc A.Beļeckā projekta (ap 1835-1836. gadiem).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Līdz 1836. gadam bija uzcelts pils vecākās daļas divstāvu apjoms, kuru gotizējot pārbūvēja un paplašināja viņa dēls Mihaels Borhs (1806-1881) pēc G. Šahta projekta (ap 1860. gadiem).

Pils pārbūvēta laikā no 1860. - 1865. gadam, kad agrāk celto ēku paplašināja un bagātīgi izdekorēja atbilstoši laikmeta prasībām. „M. Borha izvēle par labu gotiskajam stilam pamatota ar vēlēšanos padarīt savu mājokli līdzīgu viduslaiku cietoksnim un tādējādi atgādināt savu senču bruņiniecisكو pagātni” (D. Bruģis). Pili bijuši ozolkoka paneļi, ornamentāls plastisks dekors, veidojot romantisku interjeru.

Pils celtniecība bija ievērojams notikums tā laika Latgales kultūras dzīvē. Ēka tika celta angļu neogotikas, tā saucamajā Tjūdoru stilā, rotāta daudziem sakāpinātās romantikas elementiem - torniņiem, sīkiem izgreznojumiem un statuetēm.

1860. gados Mihaels Borhs sāk strauji pārdot savus īpašumus un pārceļas dzīvot uz Vitebsku. 1866. gada 24. novembrī Mihaels Borhs pārdod Preiļu miestu un Sondoru un Preiļu muižas 12500 desetīnu kopplatībā par 192549 sudraba rubļiem. Faktiski Borhi nepaguva iedzīvoties jaunajā, tikko uzceltajā pili. Mihaels Borhs savā īpašumā atstāj tikai kapelu, muižas parka vārtu sargu mājiņu un 0,5 destinas zemes pie šīm būvēm.

No 1866. gada līdz 1872. gadam Preiļos saimniekoja Anglijas pavalstnieks, tirgotājs Johans Heinriks Fredriks. 1872.–1891. gados pils juridiski pieder vācu baronam Johanam Ungeram Štenbergam, bet faktiski uz pilnvaras pamata to apsaimnieko poļu muižnieks Jans Mols. 1875. gadā Preiļu pili zīmē poļu mākslinieks, etnogrāfs un senatnes pētnieks

Napoleons Orda. Tas ir vecākais zināmais vecās pils fragmenta un jaunās gotizētās pils ēkas attēls.

No 1891. gadam līdz 1910. gadam Preiļi pieder krievu muižniekam cara galma kambarkungam, vēlākajam Krievijas sūtnim Itālijā un Zviedrijā Konstantīnam Gulļkevičam. Šajā laikā tiek celta pils četrkantainā torņa piebūves virsējā daļa (zvanu tornis ar atsevišķu ieeju pa kāpnēm D pusē esošajā piebūvē), ķieģeļu mūra sēta ap jauno augļu dārzu, smailloka sarkanie vārti tagadējā Raiņa bulvārī un Pils ielā esošie vārti, kā arī daudzas citas saimniecības ēkas.

20. gadsimts

No 1910. gada līdz 1920. gadam Preiļu pils īpašnieks bijis Igaunijas vācu muižnieks Kārlis Ģipiuss (Hippiuss). Pirmā pasaules kara laikā Preiļu jaunās pils ēka bija remontēta kara slimnīcas vajadzībām. 1920. gados uzsāktā Latvijas Republikas agrārreforma Preiļu muižā noritēja ļoti raibi un ne vienmēr saprātīgi – muižas centru dalīja, pārdalīja, kaut ko apvienoja, pārdeva un dalīja atkal. Neapsaimniekotās un kara laikā nopostītās ēkas bruka, tika nojauktas. Krietni vien papostīto jauno kungu namu jeb pili piešķīra lauksaimniecības skola

1924. gadā Preiļu pili tika atvērta divgadīgā lauksaimniecības skola, kura no 1939. gada kļuva par lauksaimniecības un mājturības skolu. 1945. gadā Zemkopības Tautas komisariāts pieņēma lēmumu par lauksaimniecības skolas likvidēšanu. 1945.–1963. gados Pili darbojās Preiļu 1. vidusskola. 1950. gados parkā tika izveidota pirmā estrāde, taču tā pēc laika nodeg. 1963.–1978. gados pili atradās Preiļu rajona bērnu sporta skola, sporta

N. Ordas zīmējuma fragments. Preiļu muižas pils. 1875. gads.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Pils kā arhitektūras pieminekļa galvenā vērtība šodien ir tās apjoms un fasādes, kā arī iekštelpu vēsturiskā plānojuma struktūras elementi ar sienu apmetumu un krāsojumu fragmentiem.

Preiļu pils 20. gadsimta vidū
PVLMM krājums

biedrība „Vārpa”, SCO, rajona informācijas un skaitļošanas nodaļa, tehniskās inventarizācijas birojs, šūšanas firmas „Rīgas apģērbs” filiāle, DOSAAF, rajona pionieru nams.

1969. gadā tiek veikta parka inventarizācija. 1970. gados Preiļu parks tiek pārdēvēts par Uzvaras parku. 1970. gadu vidū tika izveidota sarīkojuma estrādes novietne parka ziemeļaustrumu stūrī, bijušajā dārzniecības teritorijā.

1978. gada februārī pili noposta ugunsgrēks. 1984. gadā pili tiek iebūvēti jauni starpstāvu pārsegumi un uzbūvēta jauna jumta konstrukcija.

1984. gadā Preiļu pils iegūst valsts arhitektūras pieminekļa statusu.

1985. gadā Preiļu muižas vārtsarga namiņš kļūst par Preiļu Vēstures un lietišķās mākslas muzeja pirmo mājvietu. Mūsdienās tur ir izveidota muzeja atklātā krātuve. 1986. gadā izstrādāts Parka galveno vārtu rekonstrukcijas tehniskais darba projekts (Kultūras pieminekļu restaurēšanas projektēšanas kantoris). 1989. gadā pili ir izstrādāta jauna fasāžu un jumta atjaunošanas dokumentācija, bet neviena celtniecības organizācija neuzņemas veikt šos darbus. 1990. gadā izstrādāts Preiļu pilsētas parka diķu rekonstrukcijas darba projekts (Latvijas Valsts meliorācijas projektēšanas institūts). 1992. gadā izstrādāts Preiļu parka kapelas darba projekts (restaurācijas institūts). 1995. gadā Preiļu muižas kapela nonāk Preiļu Romas katoļu draudzes īpašumā.

1996. gadā tiek izdota A. Anspoka grāmata

“Preiļu novads”, kas ir vienīgais informatīvi visaptverošais krājums par Preiļu novadu.

1996. gadā Preiļu novada dome pārņem muižas kompleksu un parku pašvaldības īpašumā un regulāri veic nelielus ieguldījumus uzturēšanā.

21. gadsimts

Līdz 21. gadsimtam pilij saglabājusies lielākā daļa fasāžu reljefo veidojumu. Zuduši trīs nelieli vienkārtā apjomi, kas redzami vēsturiskajos zīmējumos un fotoattēlos.

Līdz mūsdienām ir saglabājusies 1904. gada Preiļu pils galvenās fasādes fotogrāfija, viens no vērtīgākajiem avotiem, kas ļauj saskatīt daudzus vēlāk zudušus elementus.

Zuduši trīs nelieli vienkārtā apjomi, bet tie ir atrodamī vēsturiskajos zīmējumos un fotoattēlos. Jaunizveidotā jumta konstrukcija kopē sākotnējā jumta apjomu. Iekštelpu plānojums vēstures gaitā nav radikāli mainīts un tā vēsturisko evolūciju iespējams izsekot, veicot nepieciešamos izpētes darbus. Pils iekštelpu interjers, dažādu telpu iekārtojuma principi un likumsakarības, apdares veidi, kā norāda mākslas zinātnieks D. Bruģis, Latvijas historisma perioda piļu interjeri lielākoties tika realizēti pēc savas – no celtnes neatkarīgas programmas. Absolūtais vairākums piļu un kungu māju lepojās ar raibu stilu salikumu. Latgales specifiskā situācija veicināja to, ka par daudzu muižu īpašniekiem kļuva pārpoļojušies vācu bruņinieku dzimtas, arī Borhu dzimta. Tas ietekmēja Latgales muižu arhitektūru un interjeru kultūru, kurā bija jaušama spēcīga orientācija uz Polijas paraugiem.

Rakstīto ziņu par Preiļu pils interjeru praktiski

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

nav, tās ir “skopas”. Pēc E. Hlopicka ziņām “...ieeja un istabu mēbelējums bijis īsti dižciltīgs... iekštelpās bijuši tumši ozolkoka paneļi.” Mākslas zinātnieks D. Bruģis atceras, ka vēl pirms pēdējā remonta 1984. gadā, atsevišķās pils telpās bija saglabājušās apmetuma dekoratīvo veidojumu atliekas – profiljoslas un gotiskajam dadzim līdzīgi stilizēti akanta motīvi. Šī un cita fragmentārā informācija liek pieņemt, ka Preiļu pils iekštelpu neogotiskā tēla veidošanā tāpat kā klasiskajos šī neostila paraugos bija izmantoti gan koka paneļi, gan ornamentāls reljefais dekors. Pils arhitektūra izteiksmīgi raksturo romantisma periodu Latvijas muižu mākslas un sabiedriskajā dzīvē. Preiļu pils pat esošā stāvoklī ir saglabājusi savu īpašo māksliniecisko tēlu. Tā pamatā ir gotisko formu izmantošana, ēkas ievērojamie apjomi un tās vēsturiskais konteksts ar parku un pārējo muižas kompleksa vēsturisko apbūvi.

Mūsdienās veiktās izpētes norāda, ka pils lietderīgo telpu platība ir 1500m². Ēkai divstāvu apjoms ar vairākiem torniņiem (Apaļais ieejas tornis, taisnstūra tornis ar 5 skaldņu izbūvi ar vainagojošo koka “zvannīcu”). Z fasāde (galvenā) ar 14 ailu asīm, torniem 1 un 3 asis, piebūvēm 5 un 3 logu asis. Centrālajā daļā ir ieejas mezgli – altāns un veranda. D fasāde – ar diviem uz āru vēršiem korpusiem un verandu: ar 13 asīm, torniem 3 un 1 asis, gala piebūvei ir mainīgs logu asu skaits. Jums ir daudzslīpņu ar skārdu ar pārklājumu. Vēsturiski bija koka dakstiņu jumts, Lauksaimniecības skolas laikā to nomainīja uz skārda jumtu. Piebūvēm ir plakani jumti. Terases ir ar atjaunojamu balustrādi: betona stabiem - Z fasādē volūtas stūros ar betona lietiņiem balustriem zem margas, D fasādē betona stabiem - postamenti ar pildītiem stūra

balstiem ar lietu betona balustru aizpildījumu. Arhitektoniskā izpēte Pils ēkai veikta 2002. gadā. Lielākā daļa sienu apmetuma ir zudusi, mainot pārsegumus 1980-tos uz dzelzsbetona paneļiem zuduši visi sākotnējie griesti, vietām saglabājušies vilkto dzegu fragmenti.

Mainījās muižu īpašnieki un mainījās laiki, bet Preiļu pilsētai ir palicis pirmo muižnieku atstātais kultūrvēsturiskais mantojums – muižas komplekss un parks. No tā saglabājušās vai daļēji saglabājušās un pārveidotas ēkas ir: muižas pils, kapela, stallis, dārznieka māja, vārtsarga māja, kalpu māja, kā arī parka vārti, aizsarggrāvis, kurš apjoza parku, un mūra vaļņa fragments. Mūsdienās, kopš 2015. gada notiek aktīvi pils atjaunošanas būvdarbi.

Pilij ir veikta pils arhitektoniski mākslinieciskā inventarizācija (SIA “AIG”, 2002).

2005.gadā Preiļu novada dome, priekšsēdētājs Jānis Eglītis, ar Phare 2002 programmas atbalstu īstenoja projektu “Preiļu pils un parka rekonstrukcija Darījumu centra izveidei”, kura ietvaros SIA “Arhitektoniskās Izpētes Grupa” izstrādāja būvprojektu Preiļu pils un parka rekonstrukcijai, un tika sagatavots pirmais Preiļu pils un parka marketinga un investīciju plāns. Pamatojoties uz šiem dokumentiem tika izstrādāts projekta pieteikums ERAF finansējuma piesaistei darbu veikšanai, tomēr nesaņemot atbalstu, sākotnēji plānotie darbi netika realizēti.

2006. gadā tiek noslēgts nomas līgums ar SIA “Projektu attīstība un investīcijas” uz 50 gadiem par pils un 4,9 ha zemes gabalu ar nosacījumu pils rekonstrukcijā un renovācijā. Līguma neizpildes dēļ, tas 2010. gadā tiek laužts. Ar pils atjaunošanas jautājumiem sāk darboties pati pašvaldība. 2010. gadā ar Valsts

Preiļu pils 2. stāva anfilāde, 2023. gads.
foto - I. Anina

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atbalstu tika piešķirti līdzekļi pils logu un ārējo durvju ailu aizdarei, jumta seguma remontam, apaļā torņa pagaidu jumta izveide un mazo tornīšu aizsegšana.

2011.gadā tika aktualizēts būvprojekts, paredzot darbu īstenošanu vairākās kārtās un posmos, lai atvieglotu finansējuma piesaistes iespējas.

1.2. Paveiktais pils atjaunošanā

2015. gadā pašvaldība, ar savu finansējumu aktualizēja būvprojekta sadaļu, kas paredzēja Preiļu pils rekonstrukcijas 1.kārtas 1. un 2. etapa realizāciju. Pieņēma lēmumu uzsākt atjaunošanas darbus šim nolūkam, ņemot kredītu un ietverot ēkas fasādes un jumta renovāciju.

2016. gadā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atbalstu, tika piešķirti finanšu līdzekļi pils vējtvera restaurācijai Ar pašvaldības finansējumu tika izstrādāts Preiļu pils zibensnovedēja izbūvēšanas būvprojekts.

2018. – 2019. SAM 5.5.1 „Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus” ietvaros tika īstenots projekts “Riteiropas vērtības”, veicot pils atjaunošanas 2. kārtu. Tika veikta logu un durvju izgatavošana un uzstādīšana, ēkas ārsienu žāvēšana un siltināšana no iekšpuses, sienu un logu ailu atjaunošana, jumta siltināšana.

2019. gadā izveidota Preiļu muižas kompleksa un parka struktūrvienība

2021.-2023. tika īstenoti divi projekti: SAM 3.3.1. “Preiļu pils 1. stāva atjaunošana komercdarbības attīstības nodrošināšanai”. Lat-Lit pārrobežu programmas projekts “Amatu prasmes tūrisma telpā (Craftsmanship as Tourism Product without Borders/Tour de Crafts)” – pils 1.stāva tornī izveidojot 5D interaktīvās izstādes par amatniecību.

2022. gadā realizētajā pārrobežu sadarbības programmas projektā “Sajūtu pilnas verstis Austrumlatvijā”, tika popularizēts jauns tūrisma maršruts “Sajūtu verstis”, kura viena no nozīmīgākajām pieturvietām ir tieši Preiļu pils.

2024.gadā janvārī noslēdzās būvprojekta “Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa Nr.6498-6505, Preiļu pils pārbūves 3.kārtas 3. un 4. posma būvprojekta aktualizācija”, veicot precizējumus aktuālajai situācijai pils 2. un 3. stāvam, tika uzsākta pārbūves 3. kārtas 2. posma darbi, ņemot aizdevumu. Kā arī, uzsākta Lat-Lit pārrobežu programmas finansēta projekta “Preiļu pils un Utenas muižas vēsturiskā ceļa digitalizācija tūrisma pakalpojumu attīstības veicināšanai kultūras mantojuma objektos Latvijā un Lietuvā” realizācija. Noslēgts līgums Preiļu pils ekspozīcijas satura un dizaina izstrādei ar SIA “H2E”, par pašvaldības budžeta līdzekļiem.

Preiļu pils 2015-2025
V. Agurjanovs

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos

Latvijas mēroga plānošanas dokumenti

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

Prioritāte “Kultūras telpas attīstība - kultūras telpas saglabāšana, mijiedarbība un bagātināšana”

Mērķis: saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi. Prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni: piederības izjūtas, Latvijas kultūras telpai stiprināšana un radošas sabiedrības veidošana.

Prioritāte “Daba kā nākotnes kapitāls - dabas vērtību un pakalpojumu ilgtspējīga apsaimniekošana”

Mērķis: būt ES liderei dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā

Prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni: dabas kapitāla pārvaldība, tirgus instrumentu izveide, dabas aktīvu kapitalizēšana, ilgtspējīga dzīvesveida veicināšana

*Dzīves vides kvalitātes
uzlabošana līdzsvarotai reģionu
attīstībai*

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam.

Prioritāte “Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”

Mērķis: Ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē

Prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”

Mērķis: Dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai

Latvijas tūrisma attīstības rīcības plāns 2021.-2027.gadam.

Mērķis: Ilgtspējīga tūrisma attīstība, uzturot līdzšinējos sasniegumus un veicinot tādu tūrisma produktu jaunradi, kas balstīti vietējās vērtībās un dzīvesveidā, radot saturīgu un pievilcīgu pieredzējumu, stiprinot starptautisko konkurētspēju Tūrisma attīstības politika un tās īstenošana ir balstīta uz ilgtspējīgas attīstības, vietējo vērtību saglabāšanas, radošuma, kvalitātes, godīgas konkurences un sadarbības, kā arī efektīvas darbības principiem

Prioritātes:

- 1) tūrisma nozares starptautiskās konkurētspējas stiprināšana un eksporta veicināšana;
- 2) piesaistoša tūrisma piedāvājuma veidošana vietējo vērtību un dzīvesveida kontekstā, vietējā tūrisma veicināšana;
- 3) tūrisma pārvaldības pilnveidošana, izglītība un pētniecība

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2022.-2027. gadam “Kultūrvalsts”.

Kultūras pakalpojumu pieejamība un piekļūstamība: Nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem piedalīties kultūras dzīvē, neatkarīgi no viņu dzīvesvietas vai sociālā statusa.

Kultūras mantojuma saglabāšana un radoša izmantošana: Saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras mantojumu, veicinot tā integrāciju mūsdienu kultūras procesos un reģionu attīstībā

Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2021.-2027.

Prioritātes: valsts tēla uzlabošana, ilgtspējīga tūrisma attīstība, gudra naudas ieguldīšana

Mērķis: veidot ietvaru pārdomātai, saskaņotai un spilgtai Latvijas tūrisma jomas komunikācijai un tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanai ārvalstīs un vietējā tirgū, veicinot valsts tēla atpazīstamību, ilgtspējīgu tūrisma attīstību un efektīvu tūrisma mārketingam paredzēto līdzekļu izlietojumu

Latgales reģiona mēroga plānošanas dokumenti

Latgales stratēģija 2030.

Vispārējais mērķis: panākt straujāku reģiona ekonomisko attīstību, lai palielinātu cilvēku ienākumus, saglabātu un vairotu Latgales bagātīgo potenciālu un padarītu Latgali par

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

pievilcīgu dzīves vidi arī nākamajām paaudzēm. 4 stratēģiskie virzieni:

Prasmes: lai pielāgotos pasaules izaugsmes ātrumam un pastāvīgi pieaugošajām kvalitātes prasībām, nepieciešama pastāvīga mācīšanās un prasmju pilnveidošana visos vecumposmos

Savienojumi: reģiona iekšējie un starptautiskie savienojumi, t.sk. ne tikai tehniskie (internets, ceļu infrastruktūra u.c.), bet arī sociālie savienojumi (biznesa kontakti, skolu sadarbība, sabiedriskā aktivitāte)

Gudra pārvaldība: resursi un prasmes, lai nekavējoties uzņemtos teritoriju un visa reģiona ekonomiskās veicināšanas iniciatīvu. Pašvaldībām jāveidojas par reģiona attīstības dzinējspēku ar aktīvu, pašmotivētu un pašorganizētu sabiedrību

Efektīvi uzņēmumi: mērķtiecīgs uzņēmējdarbības atbalsts, jau sākot no bērnudārza un skolas vecuma, lai jaunie cilvēki vairāk veidotu augstas produktivitātes un zināšanu ietilpīgus uzņēmumus kā reģiona ekonomiskās izaugsmes pamatu

Latgales plānošanas reģiona Attīstības programma 2021.-2027.gadam.

Saistošās specifiskās prioritātes:

Stratēģiskajā virzienā PRASMES: “Arods un mūžizglītība” – mūžizglītība, cilvēkkapitāla stiprināšana, pārkvalifikācija, pašizaugme, atbalsts reģiona darbaspēkam

Stratēģiskajā virzienā SAVIENOJUMI: “Ceļi” - attīstības centru pieejamība no pagastiem un attālākām apdzīvotām vietām; “IT prioritāte”

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

– IT izmantošana e-pakalpojumos un uzņēmējdarbībā, datorprasmju un tehnoloģiju prasmju attīstība visos iedzīvotāju slāņos un līmeņos; “Mobilitāte” - gudrās mobilitātes iedzīvināšana reģionā

Stratēģiskajā virzienā GUDRA PĀRVALDĪBA: “Pašvaldības” - atbalsts katras pilsētas un katra novada attīstībai vissvarīgāko investīciju un attīstības projektu īstenošanai, “Pakalpojumi” - pašvaldības plašajā pakalpojumu klāstā iekļautas arī tūrisma, kultūras un sporta attīstības veicināšana

Stratēģiskajā virzienā EFEKTĪVI UZŅĒMUMI: “Iesācēji” - atbalsts uzņēmējdarbības iesācējiem, popularizējot uzņēmējdarbību, apmācot, konsultējot, iedrošinot biznesa iesācējus; “Alpīnisti” - atbalsts uzņēmējiem, kas grib paaugstināt sava uzņēmuma ražīgumu un pakāpties augšup pa vērtības ķēdi; “Sirdis” - atbalsts sociālo uzņēmumu darbībai un attīstībai

Preiļu novada pašvaldības mēroga
plānošanas dokumenti

Preiļu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija no 2022. gada

Saistošās ilgtermiņa prioritātes (IP) un stratēģiskie mērķi (SM):

IP1 – Efektīvi un inovatīvi uzņēmumi; SM1 – Aktīva uzņēmējdarbība – lai novadā būtu konkurētspējīgi uzņēmumi, atbalsts mazajiem uzņēmumiem, jaunu darba vietu izveidei un investīciju piesaistei, lai attīstītos radošās industrijas, digitalizācija, viedie risinājumi.

Tūrisms ir viens no aktuālajiem attīstības virzieniem.

IP2 – Ērta, droša, patīkama vide un savienojumi; SM2 – Pievilcīga dzīves vide - lai novads būtu pievilcīga un ilgtspējīga dzīves vide, lai ir pieejama kvalitatīva publiskā un inženiertehniskā infrastruktūra, ērtas mobilitātes iespējas un savienojumi, Preiļu novads kļūst klimatneitrāls un ilgtspējīgs resursu izmantošanā.

IP3 – Prasmīgi un nodrošināti cilvēki; SM3 – Labklājīga sabiedrība – lai novada iedzīvotāji būtu sociāli nodrošināti, nodarbināti, ar pieejamiem un kvalitatīviem izglītības, kultūras, sporta, drošības, sociāliem, veselības pakalpojumiem. Vietējā kopiena ir sociāli atbildīga, tā rūpējas par savu vietu un identitāti.

IP4 – Gudra un atbildīga vietējā pārvaldība; SM4 – Vieda pārvaldība - lai nodrošinātu viedu un efektīvu pārvaldību visās jomās. Pašvaldība rīkojas tālredzīgi, sekmējot starpnozaru sadarbību vietējā, reģionālā un starptautiskā mērogā, kā arī attīstot sabiedrības līdzdalību.

Preiļu novada attīstības programma 2022. – 2029. gadam

Saistošās vidēja termiņa prioritātes (VTP) un rīcību virzieni (RV):

VTP1 – Ekonomiskās aktivitātes paaugstināšana un vietas potenciāla vieda izmantošana

(RV 1.2. Radīt JAUNUS UZŅĒMĒJDARBĪBU VEICINOŠUS infrastruktūras risinājumus uzņēmumu, produktu un pakalpojumu veidošanai; RV 1.3.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Nodrošināt uzņēmējdarbības

ATBALSTA INSTITŪCIJU efektivitāti uzņēmumu, produktu un pakalpojumu attīstībai)

VTP2 – Droša, pieejama un labiekārtota dzīves telpa (RV 2.5. Saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi attīstīt novada IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS un SPORTA un infrastruktūru; RV 2.7.

Veicināt pilsētas un novada PUBLISKĀS ĀRTELPAS un teritoriju attīstību, ilgtspējīgu izmantošanu un DABAS VIDES kvalitāti)

VTP3 – Izglītota, radoša, vesela un tradīcijām bagāta vietējā sabiedrība (RV 3.2. Attīstīt saturīga brīvā laika pavadīšanas un atpūtas iespējas, veicināt AKTĪVU UN VESELĪGU DZĪVESVEIDU; RV 3.4. Pilnveidot kultūrvēsturiskā mantojuma un KULTŪRAS pasākumu daudzveidību un pieejamību)

VTP4 – Progresīva, stratēģiska un uz daudzpusēju sadarbību vērsta vietējā pārvaldība (RV

4.1. Veicināt visu pašvaldības iestāžu cilvēkresursu IZAUGSMI, saskaņotu plānveida DARBĪBU

un IKT pielietojumu visu jomu plānošanā un prognozēšanā; RV 4.3. Sekmēt vietējo iedzīvotāju

un NVO līdzdalību, AKTIVITĀTI un PAŠINICIATĪVU dzīvesvides kvalitātes uzlabošanai)

Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldes attīstības stratēģija 2025.-2029.gadam.

Saistošie Rīcības plāna (RP) uzdevumi

1. Kultūras un tūrisma piedāvājuma modernizēšana un kvalitātes celšana

Mērķis: Uzlabot kultūras pasākumu, objektu un tūrisma produktu kvalitāti un pieejamību

2. Digitālās vides attīstība un inovāciju ieviešana

Mērķis: Stiprināt digitālās kultūras pieejamību un uzlabot tūrisma informācijas sistēmu

3. Kultūras infrastruktūras uzlabošana un investīciju piesaiste

Mērķis: Veicināt mūsdienīgu un pieejamu kultūras vidi, uzlabojot esošo infrastruktūru

4. Mārketinga un zīmolvēstības attīstīšana

Mērķis: Veicināt Preiļu novada atpazīstamību kā kultūras un tūrisma galamērķi.

5. Kopienas un jauniešu iesaiste kultūras procesos

Mērķis: Veicināt vietējo iedzīvotāju un jauniešu aktīvu līdzdalību kultūras dzīvē

6. Ilgtspējīga kultūras pārvaldība un sadarbība

Mērķis: Nodrošināt efektīvu un ilgtspējīgu kultūras attīstību

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

7. Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma, kultūras tradīciju saglabāšana, pētniecība un pieejamība iedzīvotājiem

Mērķis: Nodrošināt Preiļu novada bagātīgā kultūras mantojuma saglabāšanu, pētniecību un pieejamību, veicinot vietējo iedzīvotāju, jauniešu un apmeklētāju izpratni un iesaisti tradicionālajās kultūras norisēs un vēsturiskā mantojuma saglabāšanā

8. Izglītotu, radošu, sadarbīgu, drosmīgu un aktīvu cilvēkresursu nodrošināšana

Mērķis: Attīstīt un nodrošināt kompetentus, radošus un motivētus cilvēkresursus kultūras un tūrisma nozarē, veicinot vietējo profesionāļu izglītību, sadarbību un jaunu paaudžu iesaisti, lai sekmētu Preiļu novada kultūras attīstību un ilgtspēju.

Preiļu pils un parka mārketinga un investīciju plāns.

Projekta vispārējais mērķis ir veicināt ilgtspējīgu, līdzsvarotu teritorijas attīstību un sociālekonomisko izaugsmi, sekmējot tūrisma attīstību, nodrošinot dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma ekonomiskās vērtības paaugstināšanu un investīciju piesaisti.

Projekta specifiskais mērķis – nodrošināt Preiļu pils un parka rekonstrukciju un attīstību, izstrādājot tūrisma mārketinga un investīciju plānu, tehnisko un konkursa dokumentāciju.

Preiļu muižas kompleksa un parka attīstības koncepcija.

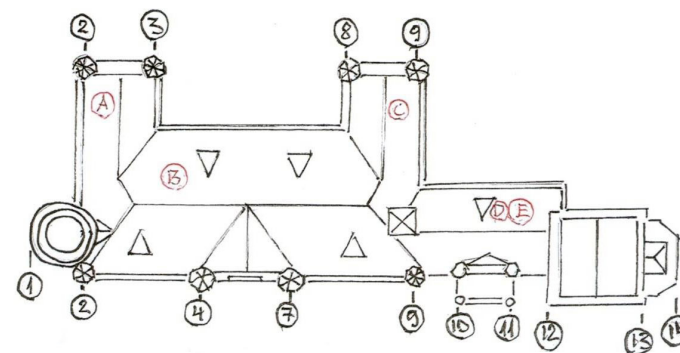
Koncepcijas izstrādes pamatojums ir izstrādāt mākslinieciski arhitektoniskos un filozofiskos principus, lai aizsargātu un saglabātu Preiļu muižas kompleksu un 18. gadsimta angļu stila romantisko ainavu parku, kas vienlaicīgi kalpo par mūsdienīgu rekreācijas vidi vietējiem iedzīvotājiem, kā arī popularizēt unikālo kultūrvēsturisko mantojumu, pilnveidojot un attīstot tūrisma aktivitātes.

Pētījuma mērķis:

Izpētīt Preiļu muižas kompleksa un parka esošo situāciju, vērtības un nozīmi, lai izstrādātu priekšlikumus un vadlīnijas kvalitatīvai, sociāli lietderīgai, inovatīvai un ilgtspējīgai teritorijas, vēsturiskās ainavas, kultūras un dabas vērtību saglabāšanai un attīstībai. Sniegt vadlīnijas un priekšlikumus parka teritorijas pilnveidošanai un labiekārtošanai, lai uzlabotu sabiedrības atpūtas un rekreācijas vietu un vidi.

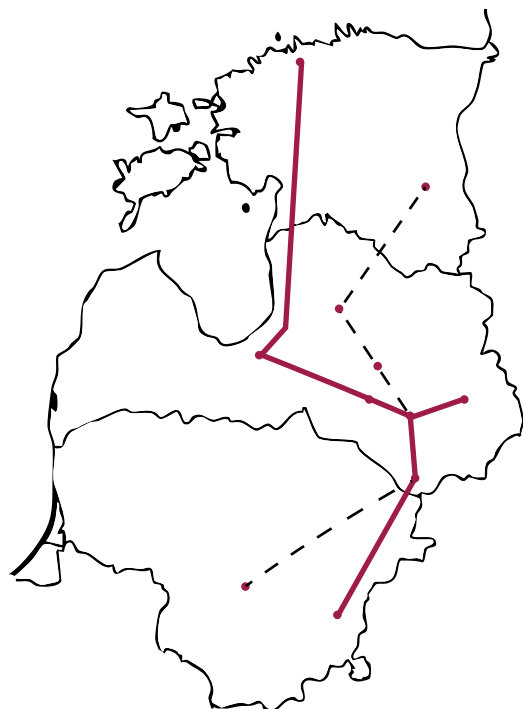
Preiļu muižas kompleksa darbības stratēģiju tūrisma kontekstā 2017-2025.

Mērķis ir Preiļu muižas kompleksa kā nozīmīga vienota kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un kopīgo vērtību uzturēšana nakamajām paaudzēm, attīstot ar to saistītos pakalpojumus, nodrošinot plašu publiko piekļuvi.

Preiļu pils jumta zīmējums
Sia "Arhitektoniskās izpētes grupa"

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

PREIĻU
PILS

ATTĀLUMS

- 203 km līdz Rīgai
- 212 km līdz Rīgas lidostai
- 227 km līdz Viļņai
- 233 km līdz Viļņas lidostai
- 250 km līdz Kauņas lidostai
- 453 km līdz Tallinai
- 458 km līdz Tallinas lidostai
- 53 km līdz Daugavpilij
- 55 km līdz Rēzeknei
- 64 km līdz Jēkabpilij

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Preiļu pils ir valsts nozīmes arhitektūras
piemineklis nr. 6499

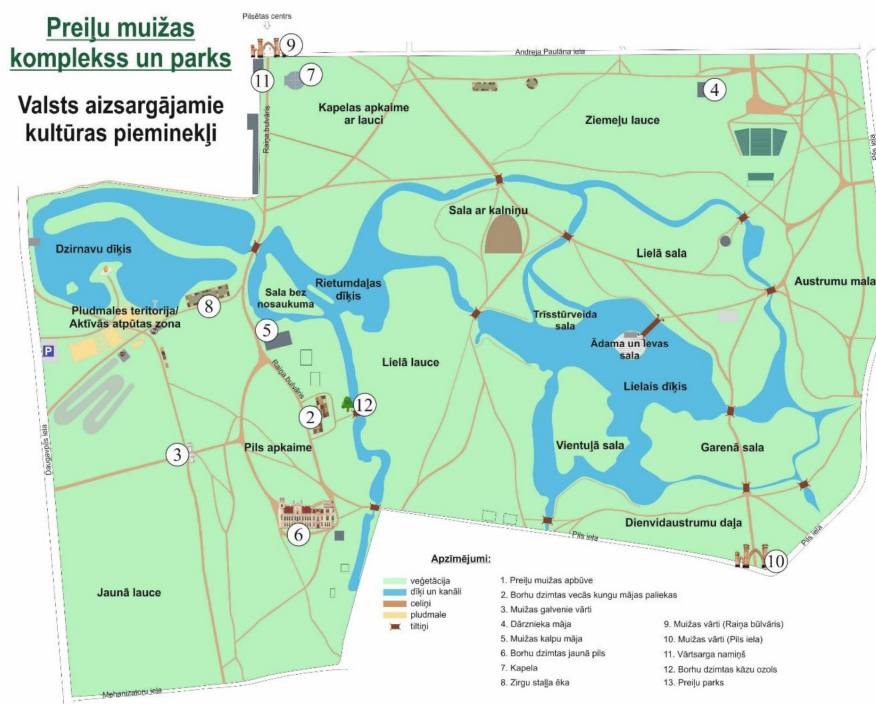
Preiļu muižas kompleksa un parka teritorija izvietota
vēsturiskajā Preiļu parka teritorijā, kas atrodas uz
Pašvaldības piederošās zemes pēc adresēm:

Raiņa bulvāris 30 (kadastra nr. 76010050803),
Raiņa bulvāris 32 (kadastra nr. 76010041008)
Raiņa bulvāris 25 (kadastra nr. 76010041003001)

Pils iela 9 (kadastra nr. 76010041001)
Daugavpils iela 53A (kadastra nr. 76010050801)
Daugavpils iela 53B (kadastra nr. 76010050802)

Nekustamā īpašuma piederība – Preiļu
novada pašvaldība. Kompleksa
teritorijas platība - 48ha

Parka teritorijā atrodas 13 valsts nozīmes kultūras
pieminekļi

Preiļu muižas
komplekss un parksValsts aizsargājami
kultūras pieminekļi

Valsts aizsargājamo kultūras piemēkļu karte
Preiļu muižas kompleksa un parka attīstības koncepcija

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.4. Preiļu pils vadības modelis un organizatoriskā struktūra

Preiļu pils, muižas kompleksa un parka apsaimniekošanu nodrošina **Preiļu novada pašvaldība**. Šim mērķim Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldē ir izveidota struktūrvienība – Preiļu muižas komplekss un parks.

Vadības modelis balstās uz trim galvenajām funkcijām: lēmumu pieņemšana, apsaimniekošana un pakalpojumu sniegšana, īstenojot tās ciešā sadarbībā ar citām pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām, tostarp Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvaldi, Preiļu novada pašvaldības centrālās administrācijas attīstības, investīciju un inženiertehniskās daļu un Preiļu novada Tūrisma attīstības un informācijas centrs.

Ir noteiktas skaidras atbildības jomas pils kompleksa uzturēšanā, attīstībā un publiskās pieejamības nodrošināšanā.

Lēmumus par Preiļu pils kompleksa attīstību, saglabāšanu un nepieciešamajiem resursiem pieņem Preiļu novada dome, apstiprinot pašvaldības budžetu, kurā tiek iekļauti izdevumi, kas saistīti ar pils, muižas kompleksa un parka uzturēšanu un darbības stratēģijas īstenošanu.

Lēmumu projektu sagatavošana tiek veikta saskaņā ar Preiļu pils darbības stratēģijā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem. Par šiem projektiem atbildīgas ir šādas iestādes un struktūrvienības:

- ♦ Preiļu novada Kultūras un tūrisma pārvalde;
- ♦ Preiļu novada pašvaldības centrālās administrācijas attīstības, investīciju un inženiertehniskās daļa;
- ♦ Preiļu muižas komplekss un parks.

Šie priekšlikumi tiek iesniegti Preiļu novada pašvaldības administrācijai tālākai izskatīšanai un virzībai uz domes lēmumu pieņemšanu.

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.5. SVID analīze

Stiprās puses

Nozīmīgs kultūrvēsturiskais mantojums un arhitektūras piemineklis

Preiļu pils attīstība atbilst nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem

Pils atrodas Preiļu muižas kompleksa un parka teritorijā, kas ir lielākais pilsētvides parks Latvijā

Pils un apkārtnē teritorija ir lieliska vieta kultūras pasākumu organizēšanai

2023. gadā Atjaunota pils fasāde

2025. gadā pabeigti būvdarbi iekšējās

5D sajūtu kino, kas 2024. gadā piesaistījis vairāk 3000 tūristus no visas Latvijas

Lieliska atrašanās vieta starp Latgales lielākajām pilsētām, 60 km attālumā atrodas Daugavpils un Rēzekne

Ēdināšanas pakalpojumi pils 1. stāvā

Izstrādāta Preiļu pils ekspozīcijas satura un dizaina izstrāde sadarbībā ar Dizana studiju H2E

Vājās puses

Nepietiekami attīstīta infrastruktūra – nepieciešami uzlabojumi autostāvvietām, piekļuvei, tehniskajai infrastruktūrai

Augstas uzturēšanas izmaksas, kultūrvēsturisku ēku saglabāšana prasa regulārus ieguldījumus

Zema atpazīstamība, ārpus reģiona pils nav plaši pazīstama

Nepietiekošs cilvēkresurss

Neaprikotas pils iekšējās

Iespējas

Kvalitatīvu un inovatīvu kultūras pasākumu organizēšana

Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vietas iekārtošana un nodrošināšana

Jaunu kultūras un tūrisma produktu radīšana

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, attīstība, popularizēšana un pieejamības nodrošināšana

Pils kā valsts nozīmes kultūras pieminekļa attīstības vecināšana, nodrošinot tās piekļūstamību un inovatīvu resursu izmantošanu cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanā

Pakalpojumu un pasākumu nodrošināšana visām iedzīvotāju grupām, t.i., bērniem, jauniešiem, pieaugušajiem, senioriem, mazākumtautībām, cilvēkiem ar funkcionālajiem traucējumiem u.c.

Preiļu pils – daudzfunkcionāla kultūrvieta daudzveidīgiem pasākumiem – koncertiem, izrādēm, ekspozīcijām, izstādēm, radošām darbnīcām, laulību ceremonijām, u.c.

Kāzu svinību attīstība Preiļu pilī, piedāvājot laulību reģistrēšanas vietu pilī un parkā, izstrādājot īpašu kāzu programmas piedāvājumu

Sadarbība ar reģiona muižām un pilīm kopīgai kapacitātes stiprināšanai

Darba vietu pieaugums

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Draudi

Nesaglabājot un neattīstot unikālo kultūrvēsturisko mantojumu, mazināsies iespējas izmantot kultūras resursus novada attīstības veicināšanai, konkurētspējīgu produktu veidošanai, zaudējot vietas identitāti un konkurētspēju

Finansējuma trūkums jaunu pakalpojumu radīšanai

Vispārējās ekonomiskās un sociālās situācijas pasliktināšanās reģionā

Tūristu skaita samazinājums, ņemot vērā ģeopolitisko situāciju

Finansējuma nepietiekamība

Sezonāla tūristu plūsma zema apmeklētība ziemas sezonā, nepieciešams atrast risinājumus aktivitāšu nodrošināšanai visu gadu.

Kultūras mantojuma bojājumi, dabas apstākļi, vandālisms vai nepietiekama uzturēšana var apdraudēt ēkas un interjera saglabāšanu

Konkurence ar citiem tūrisma objektiem, citu reģiona kultūras vietu popularitāte var ierobežot apmeklētāju plūsmu

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

1.6. PEST analīze

PEST analīze palīdz izvērtēt ārējos faktorus, kas var ietekmēt Preiļu pils attīstību ilgtermiņā.

Politiskie faktori

Valsts un pašvaldības atbalsts kultūras mantojumam. Latvijas valdība un pašvaldība atbalsta kultūras un vēsturisko objektu saglabāšanu, piešķirot finansējumu un veicinot attīstības projektus

Eiropas Savienības fondi pieejami dažādi ES finansējuma instrumenti, kas var palīdzēt pils restaurācijā, digitalizācijā un tūrisma attīstībā. Birokrātiskie un regulatīvie ierobežojumi, kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvie akti var ierobežot dažas attīstības iespējas (piemēram, ēkas pārbūvi)

Gada budžeta ierobežojumi valsts un pašvaldības finansējums var būt nepietiekams ilgtermiņa uzturēšanai.

Ekonomiskie faktori

Tūrisma industrijas izaugsme pieaug vietējais un starptautiskais tūrisms, kas var palielināt pils apmeklētāju skaitu

Reģiona ekonomiskā attīstība, ja vietējā uzņēmējdarbība attīstās, pils var piesaistīt vairāk sadarbības partneru un investīciju

Sezonālās svārstības tūrisma nozarē vasaras mēnešos tūristu plūsma ir lielāka, bet ziemā var būt grūti nodrošināt apmeklētību

Ekonomiskās krīzes un inflācija cenu pieaugums var ietekmēt pils uzturēšanas izmaksas un tūristu maksātspēju.

Sociālie faktori

Augošs pieprasījums pēc kultūras un vēstures tūrisma cilvēki aizvien vairāk interesējas par vietējo vēsturi un kultūras mantojumu

Pils var kļūt par nozīmīgu izglītības un kultūras centru, piedāvājot ekskursijas, darbnīcas un interaktīvas programmas

Mainīgie apmeklētāju paradumi – jaunā paaudze dod priekšroku digitālajām un interaktīvajām pieredzēm, kas prasa modernizāciju

Reģiona iedzīvotāju skaita samazināšanās – iedzīvotāju skaita kritums Latgalē var samazināt vietējo apmeklētāju skaitu un potenciālo darbaspēku.

Tehnoloģiskie faktori

Digitālo risinājumu attīstība iespēja ieviest papildinātās realitātes (AR), virtuālās realitātes (VR) un interaktīvās ekspozīcijas, lai padarītu pils apmeklējumu saistošāku

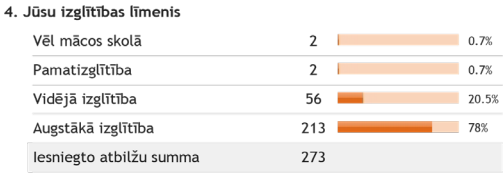
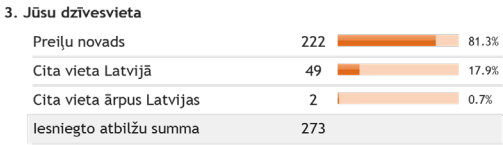
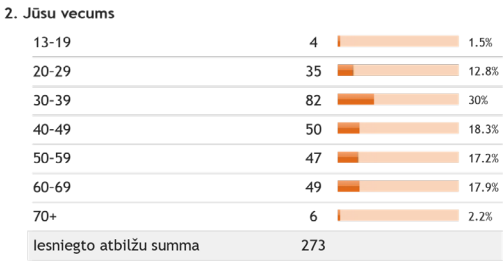
Interneta un mobilās tehnoloģijas iespēja veidot digitālās ekskursijas un mobilās lietotnes, kas bagātina apmeklētāju pieredzi

Augstas tehnoloģiju ieviešanas izmaksas interaktīvo risinājumu izstrāde un uzturēšana prasa lielus finansiālos ieguldījumus

Digitālā plaša starp paaudzēm – vecākai auditorijai var būt grūtības pielāgoties tehnoloģiski moderniem risinājumiem

1.7. Aptaujas “Par Preiļu pils attīstības virzieniem” rezultātu apkopojums

2025. gada janvārī ikviens tika aicināts aizpildīt aptaujas anketu, lai noskaidrotu, kādus pakalpojumus, aktivitātes un atmosfēru cilvēki vēlētos pieredzēt pili. Aptaujā piedalījās 275 respondenti, un iegūtie dati sniedz vērtīgu informāciju par pils pašreizējo uztveri un nākotnes vīziju.

Respondentu raksturojums

Lielākā respondentu daļa ir vecumā no 30 līdz 39 gadiem (82 respondenti, 30 %), kam seko vecuma grupas no 40 līdz 49 gadiem (50 respondenti, 18,3 %) un no 60 līdz 69 gadiem (49 respondenti, 17,9 %).

Respondenti pārsvarā ir Preiļu novada iedzīvotāji (222 respondenti, 81,3 %) ar augstāko izglītību (213 respondenti, 78 %). Uzņēmēji ir 43 respondenti (15,8 %).

6. Ekspozīciju apmeklēšanas paradumi

Ekspozīciju apmeklēšanas paradumi (bija iespējamas vairākas atbildes)

Respondenti visbiežāk apmeklē ekspozīcijas kopā ar ģimeni (190 atbildes, 39,5 %) vai draugiem (103 atbildes, 21,4 %). Daļa respondentu apmeklē ekspozīcijas ar kolēģiem/grupu (66 atbildes, 13,7 %) vai vienatnē (57 atbildes, 11,9 %). Ekspozīcijas ar bērniem apmeklē 47 respondenti (9,8 %).

“Pils ir jātur godā. Pils ir pieejama ikkatram. Kā Preiļu novadniekiem, tā ciemiņiem.”

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

8. Preiļu pils uztvere

9. Kā Jūs raksturotu Preiļu pili? (vairākas atbildes iespējamas)

Vēsturisks objekts ar bagātu pagātni	178	35.5%
Arhitektūras pērle	102	20.3%
Kultūras un mākslas centrs	89	17.7%
Romantisks un iedvesmojošs objekts	106	21.1%
Es vēl neesmu iepazinies/-usies ar Preiļu pili	24	4.8%
Cits	3	0.6%
Iesniegto atbilžu summa	502	

Citas atbildes:

- Grausts
- Kafejnīca
- Vieta, kur svinēt kāzas

10. Kādas sajūtas Jums rada Preiļu pils? (vairākas atbildes iespējamas)

Lepnums	122	28.8%
Interese	128	30.3%
Romantika	84	19.9%
Nostalģija	63	14.9%
Es vēl neesmu iepazinies/-usies ar Preiļu pili	15	3.5%
Cits	11	2.6%
Iesniegto atbilžu summa	423	

Preiļu pils uztvere un sajūtas (bija iespējamas vairākas atbildes)

Respondenti lielākoties raksturo Preiļu pili kā vēsturisku objektu ar bagātu pagātni (178 atbildes, 35,5 %), daļa to raksturo kā romantisku un iedvesmojošu objektu (106 atbildes, 21,1 %), arhitektūras pērli (102 atbildes, 20,3 %), kultūras un mākslas centru (89 atbildes, 17,7 %).

Izteiktākā sajūta, ko rada Preiļu pils, ir interese (128 atbildes, 30,3 %), kam seko lepnums (122 atbildes, 28,8 %), romantika (84 atbildes, 19,9 %) un nostalģija (63 atbildes, 14,9 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

11. Pils nākotnes vizija

12. Kādas aktivitātes vai pasākumi Jūs interesētu Preiļu pili? (vairākas atbildes iespējamas)

Izstādes un ekspozīcijas	164	18.3%
Radošās darbnīcas un meistarklases	111	12.4%
Kultūras un mākslas pasākumi (izrādes, koncerti)	221	24.6%
Izglītojoši pasākumi (lekcijas, semināri)	129	14.4%
Privāti pasākumi (kāzas, banketi)	125	13.9%
Romantiski vakari un fotosesijas	125	13.9%
Neinteresē	9	1%
Cits	14	1.6%
Iesniegto atbilžu summa	898	

Citas atbildes:

- Kino vakari
- Ivests
- Spa
- Domāju, iespēju robežās, jābūt gan ekspozīcijām, gan tematiskie vakariem, gan izrādēm, koncertiem, dažādiem pasākumiem, dažādība palīdzēs piesaistīt maksimāli daudz interesentus
- Nakšmitnes
- Viesnīca, līdzīgi kā Svētes muiža
- Pasākumi par garīgajām vērtībām- ticību, Dievu, kur piedāvā tīdri no modernajām draudzēm
- Konferences, koprades telpas uzņēmējiem
- Nakšpošanas iespējas, lai izbaudītu pils atmosfēru
- Vadīšanas karavaltība - iespēja pārģērbties un veidot fotosesijas istā pili
- Pasākumi un notikumi visiem Preiļu novada iedzīvotājiem.
- Nakšpošana
- viesnīca
- Šo visu varētu piedāvāt, ja būtu konkrēts attīstības redzējums, atjaunojot ne tikai pils fasādes, bet arī interjerus mūsdienīgā veidā.

13. Kādas ekspozīcijas Jums šķistu interesantas? (vairākas atbildes iespējamas)

Vēsturiska ekspozīcija par Preiļu muižas kompleksa un parka vēsturi	176	19.3%
Interaktīva ekspozīcija ar tehnoloģijām	126	13.8%
Tematiskas izstādes (par mužiņnieku dzīvi, amatniecību)	128	14%
Bērniem pielāgotas ekspozīcijas	113	12.4%
Ekspozīcija par Borhu dzimtu un tās ietekmi uz novadu	139	15.2%
Ekspozīcija par restaurācijas procesu un Preiļu pils atdzimšanu	94	10.3%
Multimedālas ekspozīcijas (3D rekonstrukcijas, virtuālās tūres)	124	13.6%
Cits	14	1.5%
Iesniegto atbilžu summa	914	

Pils nākotnes vizija (bija iespējamas vairākas atbildes)

Atbildot uz jautājumu par saistošākajām aktivitātēm vai pasākumiem Preiļu pili, respondenti lielāko interesi izrāda par kultūras un mākslas pasākumiem (izrādes, koncerti) (221 atbilde, 24,6 %), kam seko interese par izstādēm un ekspozīcijām (164 atbildes, 18,3 %), izglītojošiem pasākumiem (lekcijas, semināri) (129 atbildes, 14,4 %) un privātiem pasākumiem (kāzas, banketi) (125 atbildes, 13,9 %). Daļa respondentu par saistošiem uzskata romantiskus vakarus un fotosesijas (125 atbildes, 13,9 %), radošās darbnīcas un meistarklases (111 atbildes, 12,4 %).

No ekspozīcijām interesantākā respondentiem šķiet vēsturiska ekspozīcija par Preiļu muižas kompleksa un parka vēsturi (176 atbildes, 19,3 %), kam seko ekspozīcija par Borhu dzimtu un tās ietekmi uz novadu (139 atbildes, 15,2 %), tematiskas izstādes (par mužiņnieku dzīvi, amatniecību) (128 atbildes, 14 %), interaktīva ekspozīcija ar tehnoloģijām (126 atbildes, 13,8 %), multimedālas ekspozīcijas (3D rekonstrukcijas, virtuālās tūres) (124 atbildes, 13,6 %), bērniem pielāgotas ekspozīcijas (113 atbildes, 12,4 %), ekspozīcija par restaurācijas procesu un Preiļu pils atdzimšanu (94 atbildes, 10,3 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

14. Pils pielāgošana dažādām mērķauditorijām

15. Kādas iespējas būtu būtiskas jauniešiem? (vairākas atbildes iespējamas)

Interaktīvas ekspozīcijas ar mūsdienu tehnoloģijām	179	24.1%
Radošās darbnīcas vai meistarklases jauniešiem	130	17.5%
Moderns interjers, piemērots sociālo mediju fotogrāfijām	117	15.8%
Pasākumi jauniešiem (koncerti, diskusijas)	155	20.9%
Atpūtas zona ar Wi-Fi	66	8.9%
Brīvprātīgo projektu iespējas	88	11.9%
Cits	7	0.9%
Iesniegto atbilžu summa	742	

Citas atbildes:

- Nekadas
- Nē mūsdienu tehnoloģijām, nē modernam interjeram, jo tas viss pazaudē pili kā vērtību. Tādus štruntus varat Aglonas telpās veidot, nevis piliu
- Precies Preiļos!
- Nevajadzētu īpaši izdalīt vienu auditoriju.
- Vēstures lekcijas
- Iesaiste
- Joprojām - visu kopā.

16. Kādas iespējas būtu būtiskas senioriem? (vairākas atbildes iespējamas)

Viegli pieejamas ekspozīcijas	172	23.5%
Kultūras pasākumi (koncerti, izrādes)	218	29.7%
Radošās darbnīcas senioriem	106	14.5%
Kafejnīca vai atpūtas zona	141	19.2%
Gida pakalpojumi senioriem	89	12.1%
Cits	7	1%
Iesniegto atbilžu summa	733	

Pils pielāgošana dažādām mērķauditorijām (bija iespējamas vairākas atbildes)

Respondenti uzskata, ka jauniešus visvairāk saistītu interaktīvas ekspozīcijas ar mūsdienu tehnoloģijām (179 atbildes, 24,1 %), kam seko pasākumi jauniešiem (koncerti, diskusijas) (155 atbildes, 20,9 %), radošās darbnīcas vai meistarklases jauniešiem (130 atbildes, 17,5 %), moderns interjers, piemērots sociālo mediju fotogrāfijām (117 atbildes, 15,8 %), brīvprātīgo projektu iespējas (88 atbildes, 11,9 %), atpūtas zona ar Wi-Fi (66 atbildes, 8,9 %), senioriem, pēc respondentu uzskatiem, būtiskākie ir kultūras pasākumi (koncerti, izrādes) (218 atbildes, 29,7 %), kam seko viegli pieejamas ekspozīcijas (172 atbildes, 23,5 %), kafejnīca vai atpūtas zona (141 atbildes, 19,2 %), radošās darbnīcas senioriem (106 atbildes, 14,5 %), gida pakalpojumi senioriem (89 atbildes, 12,1 %).

ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

17. Kādas iespējas būtu būtiskas ģimenēm? (vairākas atbildes iespējamas)

Ģimenēm draudzīgas aktivitātes	221	41.9%
Bērniem pielāgotas ekspozīcijas	153	29%
Rotaļu laukums pils tuvumā	138	26.2%
Cits	15	2.8%
Iesniegto atbilžu summa	527	

Citas atbildes:

- Bērnu istaba, līdzīgi Goram
- Nekadas

18. Kādas iespējas būtu būtiskas uzņēmējiem? (vairākas atbildes iespējamas)

Telpas biznesa pasākumiem vai konferencēm	205	35.9%
Sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmumiem (tirdziņi, izstādes)	180	31.5%
Reklāmas un sponsoru iespējas pils pasākumos	89	15.6%
Tiklošanās pasākumi uzņēmējiem	86	15.1%
Cits	11	1.9%
Iesniegto atbilžu summa	571	

Visvairāk respondentu (221 atbilde, 41,9 %) uzskata, ka ģimenēm būtiskākās ir ģimenēm draudzīgas aktivitātes, daļa uzskata, ka svarīgas ir bērniem pielāgotas ekspozīcijas (153 atbildes, 29 %), rotaļu laukumu pils tuvumā (138 atbildes, 26,2 %).

Uzņēmējiem būtiskākās ir telpas biznesa pasākumiem vai konferencēm (205 atbildes, 35,9 %), kam pēc atbilžu skaita seko sadarbības iespējas ar vietējiem uzņēmumiem (tirdziņi, izstādes) (180 atbildes, 31,5 %), reklāmas un sponsoru iespējas pils pasākumos (89 atbildes, 15,6 %) un tiklošanās pasākumi uzņēmējiem (86 atbildes, 15,1 %).

Aptaujas rezultāti

Aptaujas būtiskākie secinājumi:

Preiļu pili uztver vairāk kā vēsturisku objektu ar bagātu pagātni;

Nākotnē pili redz kā izstāžu, ekspozīciju, kā arī kultūras un mākslas pasākumu norises vietu;

Ekspozīciju saturs nepieciešamas vairāk par Preiļu pils kompleksa vēsturi;

Uzņēmējiem būtu nepieciešamas telpas priekš biznesa pasākumiem un konferencēm.

Pielāgošana dažādām auditorijām:

Jauniešiem – radošās darbnīcas, koncerti, diskusijas;

Senioriem – gida pakalpojumi, kultūras pasākumi, atpūtas zonas;

Ģimenēm – bērniem pielāgotas ekspozīcijas, rotaļu laukums.

Kopējais secinājums.

Preiļu pils - viegli pieejama, vietējiem uzņēmējiem/ iedzīvotājiem izdevīga (telpu ir ē. u.c.), atsaucīga un ieinteresēta pils komanda, kvalitatīve, tūristu piesaiste.

“Lieliski, ka pils tiek atjaunota un tur tiek plānoti pasākumi. Šī ir vienreizēja priekšrocība novadam un pilsētai – pils ar skaistu parku, labu pieejamību, tūrisma attīstībai, kā arī pašu vajadzībām.”

*Interjera elementi Preiļu pili
foto - I. Anina*

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.1. Misija

Preiļu pils misija ir saglabāt un atdzīvināt kultūrvēsturisko mantojumu, attīstot pili kā dinamisku kultūras, izglītības un tūrisma centru, kur svētki satiek mākslu. Šī pieeja veicina ilgtspējīgu un inovatīvu kultūras mantojuma izmantošanu, padarot to pieejamu gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem, vienlaikus uzlabojot dzīves kvalitāti un kultūras vidi.

2.2. Vizija 2035

Preiļu pils redzējums līdz 2035. gadam ir kļūt par mūsdienīgu un pieejamu kultūras, izglītības un tūrisma centru, kas vienlaikus saglabā vēsturisko autentiskumu un integrē radošus, izglītojošus risinājumus. Pils pozicionē sevi kā reģionālu simbolu un resursu, kas stiprina vietējo kopienu, veicina sociālo iesaisti un nodrošina inovatīvu kultūras piedāvājumu ilgtermiņā.

2.3. Vērtības

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Cieņa pret pils vēsturi un tās autentiskuma nodrošināšana nākamajām paaudzēm, saglabāt un aizsargāt kultūras pieminekļus.

Inovācijas un radošums

Jaunu tehnoloģiju un pieejas ieviešana, kas paplašina kultūras mantojuma izmantošanas iespējas, padarot to pievilcīgu un pieejamu dažādām auditorijām.

Pieejamība un iesaiste

Mērķtiecīgi attīstīta, atvērta un iekļaujoša vide, kas veicina vietējās kopienas līdzdalību kultūras procesos un mantojuma izmantošanā.

Ilgtspēja un ekoloģiska domāšana

Atbildīga un resursus taupoša apsaimniekošana, kas saskan ar ilgtspējas principiem un vietējās vides aizsardzību.

Sadarbība un attīstība

Partnerība ar vietējiem un starptautiskiem dalībniekiem, lai stiprinātu kultūras piedāvājumu un attīstītu Preiļu pili kā ilgtermiņa resursu.

Preiļu pils Dienvidu fasāde
foto - I. Anina

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.4. Darbības virzieni (mērķi) un prioritārie uzdevumi

mērķis nr. 1.

Kultūrvieta.

Vieta, kur svētki satiek mākslu

Radīt Preiļu pili kā aktīvu un daudzfunkcionālu kultūrtelpu, kas apvieno mākslu, izglītību un izklaidi, veicinot sabiedrības iesaisti un radošumu.

uzdevums nr.1 (M1U1)

Regulāru kultūras pasākumu norise

uzdevums nr. 2 (M1U2)

Mākslas izstāžu vieta

uzdevums nr. 3 (M1U3)

Konferenču un semināru centra attīstība

uzdevums nr. 4 (M1U4)

Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vieta

mērķis nr. 2.

Tūrisma galamērķis

Attīstīt Preiļu pili kā unikālu tūrisma galamērķi, piedāvājot interaktīvas, izglītojošas un izklaidējošas aktivitātes.

uzdevums nr. 1 (M2U1)

Ekspozīcijas Trīs kraukļi izveidošana

uzdevums nr. 2 (M2U2)

Tūrisma piedāvājuma attīstība Rietumu tornī, Izglītojošas programmas

uzdevums nr. 3 (M2U3)

Pils zīmola, mārketinga un komunikācijas stratēģija

mērķis nr. 3.

Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Nodrošināt Preiļu pils un muižas kompleksa ilgtspējīgu saglabāšanu un atjaunošanu, ievērojot vēsturisko autentiskumu.

uzdevums nr. 1 (M3U1)

Pils un muižas kompleksa ēku uzturēšana

uzdevums nr. 2 (M3U2)

Parka teritorijas un ainavas uzturēšana

mērķis nr. 4.

Efektīvs pārvaldības models

Izveidot ilgtspējīgu, pārskatāmu un efektīvu pārvaldības modeli, kas nodrošina dažādu iesaistīto pušu sadarbību. Kopīgi veidots plānošanas kalendārs, kas nosaka pils telpu lietošanas kārtību, kā arī biedru kartes sistēma, kas veicina vietējās kopienas iesaisti un lojalitāti.

uzdevums nr. 1 (M4U1)

Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

uzdevums nr.2 (M4U2)

Lietojamības kalendāra noteikumi, izveide un lojalitātes programma

Pils darbības mērķi un uzdevumi ir sasaistē ar plānošanas dokumentiem (skat. 1.3. Preiļu pils attīstība plānošanas dokumentos)

Ekspozīcijas *Trīs kraukļi* vizualizācija.
Dizaina studijas H2E

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.5. Mērķauditorija. Kam?

Primārā mērķauditorija

Vietējā kopiena – Preiļu pilsētas, Preiļu novada un apkārtnes iedzīvotāji, tai skaitā bijušie un topošie pils apmeklētāji.

Tūristi – gan iekšzemes, gan ārvalstu, kas apmeklē Latgali un meklē kultūras un vēsturiskās pieredzes.

Konferenču, semināru, izglītojošo pasākumu dalībnieki – mērķis pozicionēt pili kā zināšanu un diskusiju centru.

Ģimenes ar bērniem – ar īpaši piemērotiem izglītojošiem un radošiem piedāvājumiem.

Seniori – ar pieejamu vidi, interaktīvu kultūras piedāvājumu un nostalgijas aspektiem.

Jaunie vecāki – interesējošas aktivitātes gan pieaugušajiem, gan maziem bērniem.

Sociāli mazaizsargātās un īpašas uzmanības grupas

Cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem – paredzēta infrastruktūras un satura pieejamība, audiovizuālie un taktilie risinājumi.

Bērni un jaunieši – izglītojošas programmas, izstādes un darbnīcas, kas veicina kultūras līdzdalību jau no agrīna vecuma.

Seniori – pielāgots saturs, pieejami pasākumi dienas laikā, atlaides un kopienas programmas.

Mazākumtautību pārstāvji – kultūras aktivitātes, kas atspoguļo Latgales etnisko dažādību un iekļaujošu sabiedrību.

Imigranti un reemigranti – iekļaujošas kultūras programmas, kas veicina saiknes atjaunošanu ar Latvijas kultūrtelpu.

Sekundārā mērķauditorija

Starptautiskais tūrisms – sadarbībā ar tūrisma operatoriem, Latgales un Latvijas tūrisma stratēģiju ieviešanu, uzsverot kultūras un vēstures aspektus.

Astoņas mērķauditorijas grupas:

Tūrisms - iestādes

Ģimenes ar bērniem

Seniori

Pilsētas viesi

Pusaudži

Studenti

Ekonomiski aktīvie pilsētas iedzīvotāji

Skolēnu grupas

Interjera elementi Preiļu pili
foto - I. Anina

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.6. Četri pils stāvi un to funkcijas

4. stāvs

Torņi

Ekspozīcija – pils leģendas

3. stāvs

Mainīgās ekspozīcijas

Apskates telpas - Interaktīvā spēle **INTERJERA DETEKTĪVS**

Izeja uz torņiem

2. stāvs

Garderobe

WC

Apskates un pasākumu telpas – ar integrētu ekspozīcijas stāstu

Administrācija, noliktava, grimmētava

1. stāvs

Ieeja, kāpņu telpa ar info zonu un sagaidāšo gidu/administratoru

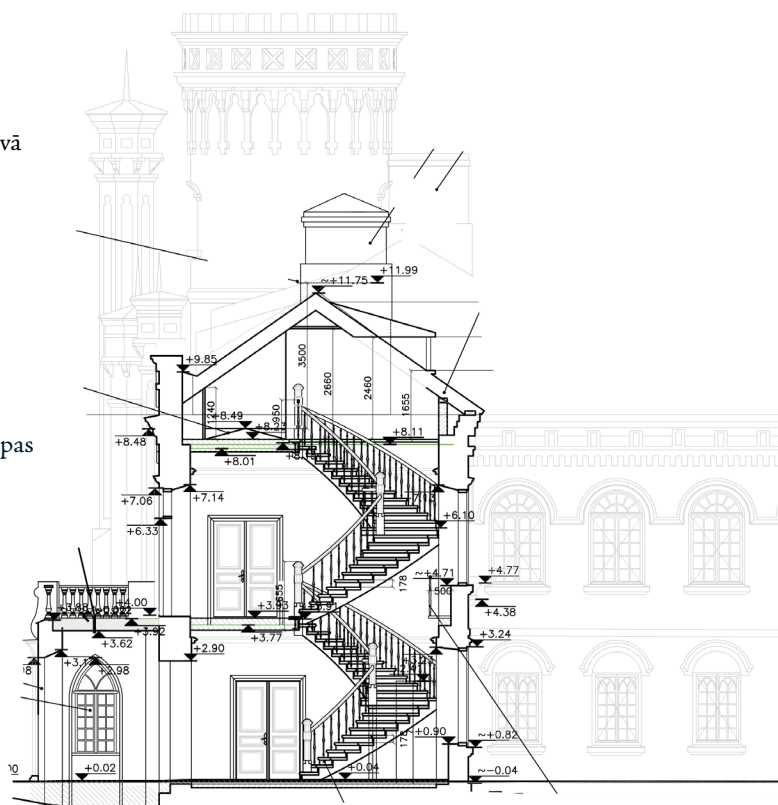
Biļešu iegāde

Apskates sākums

Kino telpa

Restorāns

WC

Preiļu pils pārbūves 3. kārtas būvprojekta aktualizācija.

Griezums.
Sia AIG

2.7. Preiļu pils telpas

telpas pasākumiem

LAIME (lielā zāle)

ietilpība līdz 100 cilvēki

Piemērota koncertiem, semināriem, ballēm

NOSLĒPUMS (mazā zāle)

ietilpība līdz 50 cilvēkiem

Piemērota koncertiem, semināriem, svinībām

MĪLESTĪBA (telpas svinībām)

ietilpība līdz 25 cilvēkiem

(piemērota kāzu ceremonijai)

telpas tūrsimam

RIETUMU TORNIS

1. stāvs 5D ekspozīcija

2. stāvs Pasaules elpa M.Borha kabinetā

3. stāvs Interaktīvā spēle **INTERJERA DETEKTĪVS**

4. stāvs Leģendu istaba

3. stāva izstāžu zāle

VIETA MĀKS LAI

mainīgās izstādes

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.8. Plānotie darbības rezultāti | 2025–2035

M1 Kultūrvieta - Vieta, kur svētki satiek mākslu

Radīt Preiļu pili kā aktīvu un daudzfunkcionālu kultūrtelpu, kas apvieno mākslu, izglītību un izklaidi, veicinot sabiedrības iesaisti un radošumu.

M1U1 Regulāru kultūras pasākumu norise

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avoti	Atbildīgie
1.1.	Kultūras pasākumu gada plāna sastādīšana, kas paredz vismaz 10 pasākumus gadā (koncerti, izrādes, lekcijas)	2026 - 2035	PNP VKKF ERAF	PMKP KTP
1.2.	Ikgadējs kultūras pasākumu cikls: Parka svētki, Muzeju nakts.	2025 - 2035	PNP VKKF	PMKP KTP TAIC
1.3.	Jauna tradīcija Ziemas balle – svētku pasākums pili. Pasākums pils biedriem un atbalstītājiem.	reizi gadā sākot ar 2026. gadu	PNP PI ĀF	PMKP
1.4.	Iesaiste LPMA pasākumos Apceļosim muižas un pils, Dārza svētki, Leģendu nakts	katru gadu	PNP PI ĀF	PMKP KTP TAIC

M1U2 Mākslas izstāžu vieta

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finašu avots	Atbildīgie
1.5.	Pils 3. stāva telpu aprikošana un pielāgošana izstādēm	2026-2027	PNP VKKF NKMP ERAF	PNP
1.6.	Mainīgo izstāžu rīkošana	2027-2035	PMKP	PMKP KTP
1.7.	Sadarbībā ar Latvijas muzeju krājumiem vismaz rezi gadā rīkot izstādes “No krājuma uz pili”	2029-2035	VKKF	PMKP PVLMM

Leģendu nakts Preiļu pili, 2024. gads
foto - I. Anina

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M1U3 Konferenču un semināru centra attīstība

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finsanšu avots	Atbildīgie
1.8.	Telpu LAIME un NOSLĒPUMS aprikošana un pielāgošana konfonrencēm un semināriem	2025-2026	ERAF PNP	PMKP PNP
1.9.	Telpu nomas cenu politikas izveide	2025-2026	-	PMKP
1.10	Konferenču un semināru centra attīstība, notiek 10+ pasākumi gadā	2026-2035	PMKP PNP	PMKP

M1U4 Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vieta

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finsanšu avots	Atbildīgie
1.11.	Svinīgo ceremoniju un pasākumu norises vietas izveide Preiļu pili	2025-2026	PNP ERAF	PMKP PNP
1.12.	Telpu LAIME, MĪLESTĪBA un NOSLĒPUMS pielāgošana svinīgiem, romantiskiem brīžiem, darba sarunām un ģimenes svinībām.	2026-2027	PNP ERAF	PNP PMKP
1.13.	Pieejamības nodrošināšana, radot iespēju gan vietējiem iedzīvotājiem, gan interesentiem no visas Latvijas un ārvalstīm atzīmēt pili svarīgus dzīves notikumus	2026-2035	PMKP PNP	PMKP PNP

“Preiļu pils – vieta, kur katrs dzīves mirklis kļūst par svētkiem un vēstures cienīgu notikumu.”

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M2 Tūrisma galamērķis

Attīstīt Preiļu pili kā unikālu tūrisma galamērķi, piedāvājot interaktīvas, izglītojošas un izklaidējošas aktivitātes.

M2U1 Ekspozīcijas “Trīs kraukļi” izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finsanšu avots	Atbildīgie
2.1.	Sadarbībā ar diziana studiju H2E izstrādāt ekspozīcijas “Trīs kraukļi” tehnisko projektu	2025	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.2.	Ekspozīcijas 1. kārtas pabeigšana	2026	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.3.	Ekspozīcijas 2. kārtas pabeigšana	2027	PNP ERAF	PMKP KTP PNP
2.4.	Ekspozīcijas pabeigšana	2028	PNP ERAF	PMKP KTP PNP

M2U2 Tūrisma piedāvājuma attīstība Rietumu tornī

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finsanšu avots	Atbildīgie
2.5.	Izvedota info zona ar sagaidošo gidu/administratoru pils kāpņu telpā	2026	PNP ERAF	PMKP KTP
2.6.	Nodrošināta piekļūstamība pils telpām (infrastruktūra, norādes, vides pieejamība)	2026	PNP ERAF	PMKP KTP
2.7.	Ieviestas tematiskas tūres vai digitālie ceļveži, izmantojot torni kā maršruta punktu	2027-2035	PNP	PMKP TAIC
2.8.	Izglītojošās programmas	2028-2035	VKKF PNP	PMKP
2.9.	Palielināts apmeklētāju skaits un uzturēšanās ilgums teritorijā	2026-2035	-	PMKP TAIC

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M2U3 Pils zīmola, mārketinga un komunikācijas stratēģija

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finašu avots	Atbildīgie
2.10.	Izstrādāta un apstiprināta Preiļu pils zīmola identitāte (logo, vizuālais stils, sauklis u.c.)	2026	PNP VKKF	PMKP
2.11.	Realizētas vismaz 2 nacionālās un 1 starptautiskā reklāmas kampaņa par Preiļu pili	sākot ar 2027	PNP	PNP PMKP TAIC
2.12.	Izveidoti un izplatīti komunikācijas materiāli (brošūras, video, kartes, suvenīri u.c.)	sākot 2027	ĀF PNP	PNP PMKP TAIC
2.13.	Palielināts atpazīstamības rādītājs (sociālo mediju sekotāju skaits, tīmekļa vietnes apmeklējumi)	2027-2035	PNP	PMKP

M3 Kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana

Nodrošināt Preiļu pils un muižas kompleksa ilgtspējīgu saglabāšanu un atjaunošanu, ievērojot vēsturisko autentiskumu.

M3U1 Pils un muižas kompleksa ēku uzturēšana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finšanu avots	Atbildīgie
3.1.	Pils būvdarbu pabeigšana, ēkas nodošana ekspluatācijā	2025	PNP	PNP
3.2.	Vecās kungu mājas konservācija	2028	PNP VKKF NKMP	PMKP
3.3.	Kalpu mājas attīstības stratēģija	2026	PNP ĀF	PNP PMKP
3.4.	Stallu konservācija	2026	PNP NKMP	PMKP
3.5.	Vides objektu izvede	2030-2035	PNP VKKF ERAF	PNP PMKP

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M3U2 Parka teritorijas un ainavas uzturēšana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
3.6.	Parādes laukuma pārbūves tehniskā projekta izstrāde	2026-2027	PNP VKKF	PNP PMKP
3.7.	Stāvvietas projektēšana	2025-2026	PNP	PNP PMKP
3.8.	Stāvvietas izbūve	2026-2027	PNP ERAF	PNP PMKP
3.9.	Parādes laukuma Z puses pārbūve	2027	PNP ERAF	PNP PMKP
3.10.	Parādes laukuma D puses pārbūve	2028	PNP ERAF	PNP PMKP
3.11.	Ainavisku objektu izveide Hortenziju dārzs pie pils	2025-2035	PNP ĀF	PMKP
3.12.	Apgaismojuma uzlabojumi parka teritorijā	2028-2035	PNP ERAF	PNP PMKP

M4 Efektīvs pārvaldības modelis

Izveidot ilgtspējīgu, pārskatāmu un efektīvu pārvaldības modeli, kas nodrošina dažādu iesaistīto pušu sadarbību. Kopīgi veidots plānošanas kalendārs, kas nosaka pils telpu lietošanas kārtību, kā arī biedru kartes sistēma, kas veicina vietējās kopienas iesaisti un lojālītāti.

M4U1 Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
4.1.	Izstrādāts vienots plānošanas kalendārs pils telpu lietojumam (publiskie un privātie pasākumi, ekspozīcijas, noma u.c.)	2026	PNP ERAF	PMKP
4.2.	Skaidri noteikta lomu un pienākumu sadale dažādām iesaistītajām pusēm (pašvaldība, pārvalde, NVO, uzņēmēji)	2026	PNP ERAF	PMKP

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

M4U1 Pārvaldības un lietošanas modeļa izveidošana

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avots	Atbildīgie
4.3.	Izstrādāta un ieviesta pārvaldības struktūra ar atbildības līmeņiem (koordinators, partneri, uzturētāji)	2026	-	PMKP
4.4.	Izstrādāta un ieviesta pārvaldības struktūra ar atbildības līmeņiem (koordinators, partneri, uzturētāji)	2026	-	PMKP

M4U2 Lietojamības kalendāra noteikumi, izveide un lojalitātes programma

Nr.	Plānotie rezultāti	Laika periods	Finanšu avoti	Atbildīgie
4.5.	Izveidota digitāla rezervācijas un lietošanas kalendāra sistēma, publiski pieejama un administrējama. Apmācības darbiniekiem un partneriem par sistēmas lietošanu un sadarbības procedūrām	2027	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.6.	Nodrošināta iespēja dažādiem lietotājiem (vietējie iedzīvotāji, uzņēmēji, NVO) rezervēt telpas caur vienotu sistēmu	2027-2035	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.7.	Izveidota biedru karšu sistēma vietējiem iedzīvotājiem un sadarbības partneriem	2026	PNP ERAF ĀF	PMKP
4.8.	Definēti lojalitātes ieguvumi (atlaišanas, prioritāte pasākumiem, īpašie piedāvājumi)	2026	PNP ERAF	PMKP

Leģendu nakts Preiļu pili, 2024. gads
foto - I. Anina

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.9. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 darbības rezultāti

Infrastruktūras un vides kvalitātes uzlabojumi: Renovēta un sabiedrībai atvērta visa pils ēka; Izveidota un pabeigta autostāvvietā ar orientēšanās zīmēm; Uzsākta hortenziju dārza izveide pils teritorijā; Sakārtots pils parādes laukums.	Pārvaldības, ilgtspējas un sadarbības mehānismi. Ieviesta pasākumu un telpu lietošanas plānošanas sistēma.
Ikgadējs kultūras pasākumu cikls: Parka svētki, Leģendu nakts, Muzeju nakts, Ziemas balle pili, deju vakari.	Izstrādāta un apstiprināta nomas un biļešu politika.
Pils telpās izveidota interaktīva izstāžu zāle ar mūsdienīgu tehnisko nodrošinājumu un attīstīta sezonāla izstāžu programma, sadarbībā ar Latvijas muzejiem (“No krājuma uz pili”).	Pils pārvaldības modelis sadalīts starp PMKP, KTP, TAIC un nomniekiem.
Regulāri izglītojoši un radoši pasākumi bērniem, jauniešiem, senioriem.	Izveidots un ieviests Preiļu pils zīmols.
Starpdisciplināra kultūras programma konferencēm, lekcijām un mākslas notikumiem.	Apmeklētāju un sabiedrības iesaiste pieaudzis pils apmeklētāju skaits katru gadu.
Ekspozīciju un tūrisma satura pilnveidošana. Izveidota ekspozīcija TRĪS KRAUKĻI .	Notikumu un izstāžu programmā ik gadu iesaistītas vismaz 5 sadarbības institūcijas.
Tūristiem pieejams strukturēts apmeklējuma maršruts un tematiskie audiogidi.	Vietējie iedzīvotāji aktīvi iesaistās pasākumos un vides sakopšanā.
Apmeklējuma pieredze sasaistīta ar muižas kompleksa un parka ainavu.	Radīta vieta, kur kopā pulcējas gan pilsētnieki, gan viesi – Preiļu pils vieta kur svētki satiek mākslu.
	Vides objektu izvedes plenēri sadarbībā ar māksliniekiem, mākslu augstkolām, kas nodrošinātu parka teritoriju ar vides objektiem

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.10. Preiļu pils darbības stratēģijas 2025–2035 īstenošanas rezultātievie rādītāji, ieviešanas un uzraudzības kārtība

Preiļu pils darbības stratēģijas rīcības tiek ik gadu kopīgi izvērtētas un pārskatītas. Stratēģijas īstenošanas gaita tiek monitorēta, izmantojot konkrētus rādītājus, kuri ļauj novērtēt progresu un nepieciešamības gadījumā precizēt rīcības plānu nākamajam gadam.

Nr.	Rīcība	rādītājs	Vērtēšanas avots / metode
1.	Pils apmeklētāju skaita pieaugums	10 000 (2026), 30 000 (2035)	Reģistrēto apmeklētāju skaits, statistika
2.	Notikušo kultūras pasākumu skaits pili	Vismaz 10 pasākumi gadā	Pārdoto biļešu skaits, noslēgtie līgumi
3.	Izstāžu zāles darbība	Vismaz 3 sezonālas izstādes gadā	Ekspozīciju grafiki, apmeklējums
4.	Telpu nomas intensitāte	Nomas stundu skaits, ienākumi, segmentēts pa funkcijām	Noslēgtie nomas līgumi, finanšu atskaites
5.	Digitālā redzamība un komunikācija	Sociālo tīklu un tīmekļa vietnes sasniedzamība (FB, IG u.c.)	Sasniegto lietotāju skaits, iesaiste, statistikas rīki
6.	Biļešu un nomas politikas izstrāde (atlaides mazākaizsaigātajai sabiedrības daļai)	Apstiprināti tarifi	Pašvaldības lēmums, izcenojumu saraksts
7.	Lojalitātes un biedru sistēma	Aktīvo biedru skaits, karšu lietojums	Reģistrācijas sistēma, lietojuma statistika
8.	Infrastruktūras pieejamība – stāvvietas izveide	Izveidota stāvvietā	Izpildes akts, nodošana ekspluatācijā
9.	Digitālā lietojuma un rezervāciju kalendāra ieviešana	Ieviests kalendārs	Sistēmas pieejamība tiešsaistē
10.	Ekspozīcija TRĪS KRAUKĻI	Ekspozīcijas pirmās kārtas izveide līdz 2026. gadam, otrās kārtas pabeigšana līdz 2027. gadam, pilna ekspozīcija atvērta 2028. gadā.	Projekta atskaite, apmeklētāju statistika, digitālo biļešu sistēmas dati

Uzraudzības mehānisms un ieviešanas kārtība:
Atbildīgā institūcija ir Preiļu muižas komplekss un parks
Pārskatīšanas biežums reizi gadā.
Galvenie rezultāti tiek atspoguļoti Preiļu novada mājaslapā un izplatīti informatīvos kanālos

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

2.11. Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšana

Preiļu pils projekta ilgtspējas nodrošināšana tiek balstīta uz darbības stratēģiju 2025–2035. gadam, kuras pamatā ir mērķtiecīga apsaimniekošana, funkcionāla izmantošana un daudzveidīgs finansēšanas modelis.

Viens no galvenajiem faktoriem Preiļu pils ilgtspējas nodrošināšanā ir tas, ka objekts ir pašvaldības īpašums, kas rada stabilu juridisko un institucionālo pamatu apsaimniekošanai.

Tajā pašā laikā Preiļu pils darbības stratēģijas mērķis ir nodrošināt tās funkcionēšanu, neradot papildu finansiālu slogu pašvaldības budžetam. Ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai ir izstrādāta rīcības programma līdz 2035. gadam ar skaidri definētiem virzieniem, uzdevumiem un finanšu plānu.

Finansiālā patstāvība Preiļu pils ilgtspējīgas darbības pamatā ir ieņēmumu un izdevumu līdzsvarots sadalījums, ko nodrošina:

- Preiļu Pils iekļaušana reģionālajos un nacionālajos tūrisma maršrutos;
- Daudzveidīgs pakalpojumu klāsts kas sevī ietver izstādes, ekskursijas, telpu noma pasākumiem, koncertiem un konferencēm;
- Sezonas pasākumu plānošana visos gadalaikos, kas samazina sezonālītātes ietekmi;

- Pakāpeniska pils telpu pielāgošana funkcionāliem mērķiem, tostarp Rietumu torņa pielāgošana tūrismam;
- Apmeklētāju piesaiste un sabiedrības iesaiste darbības stratēģijā ir definēti pasākumi dažādām mērķauditorijām, kas palīdzēs nodrošināt apmeklētāju skaita pieaugumu un sabiedrības līdzdalību;
- Izglītojošas un kultūras programmas skolām, jauniešiem un ģimenēm;
- Iekļaujošas aktivitātes cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, senioriem, mazākumtautībām;
- Starptautiskas sadarbības projekti un radošo industriju aktivitātes.

Jaunu darba vietu radīšana un esošo saglabāšana. Pils attīstība nodrošinās esošo darba vietu saglabāšanu un vismaz 5 jaunu amata vietu izveidi (t.sk. pasākumu organizēšana, ekskursiju vadīšana, un tehniskais personāls).

Finansējuma avoti (potenciālie un esošie):

- Preiļu novada pašvaldības finansējums (pamatuzturēšanai);
- Valsts kultūrkapitāla fonds, Latgales kultūras programmas;
- Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde;

PREIĻU PILS ATTĪSTĪBA

- Eiropas Reģionālās Attīstības Fonds;
- Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai;
- dažādas Eiropas projektu programmas (ERASMUS+, Gētes institūts, “Radošā Eiropa”, “Vietējā attīstība, nabadzības mazināšana un kultūras sadarbība”)
- Valsts ministriju finansējums (VARAM, KM, ĀM); Ārvalstu vēstniecību sadarbība, fondi un nevalstiskās organizācijas;
- Privātie mecenāti un sadarbības partneri.

Preiļu pils finansiālu patstāvību raksturo izdevumu un ieņēmumu līdzsvarots sadalījums ilgtermiņā.

Nr.	Ienākumu avots
1.	Maksa par pils, izstāžu un ekspozīciju apmeklējumu
2.	Maksa par gida un izglītojošu programmu pakalpojumiem
3.	Kultūras pasākumu un koncertu biļešu tirdzniecība
4.	Telpu noma pasākumiem un privātiem notikumiem
5.	Maksa par tematiskajām programmām, meistarklasēm un radošajām darbnīcām
6.	Suvenīru tirdzniecība

Jāņem vērā, ka kultūra veido nozīmīgus ieņēmumus citās nozarēs un rada nozīmīgu darba vietu skaitu ārpus kultūras sektora.

Nr.	Izdevumi
1.	Apkures izmaksas
2.	Ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumi
3.	Elektroenerģija (ekspozīcijas, apgaismojums, tehnika)
4.	Pārējie komunālie pakalpojumi (atkritumu apsaimniekošana u.c.)
5.	Telpu un teritorijas uzturēšana (saimnieciskie izdevumi, apsardze, sakari, apdrošināšana)
6.	Darbinieku atalgojums (pastāvīgais un sezonālais personāls)
7.	Ar izstāžu iekārtošanu saistītie izdevumi
8.	Ar pasākumu organizēšanu saistīti izdevumi
9.	Publicitāte un reklāma

Preiļu muižas komplekss un parks

2025